

Konflikten mellan miljömålen för giftfri miljö och resursanvändning

Svenska EnergiAskor / Värmeforsk

Pendeln slår för långt

- Först med "Tyst vår" på 1960-talet började världen förstå att jorden inte tål hur mycket som helst.
  - De antropogena miljöeffekterna var stora jämfört med naturens egna utsläpp till tex. vattendrag
  - Kunskaperna var låga
  - Då fanns motiv för att överdriva farligheter och försiktigheter
- Nu är kunskaperna höga och den antropogena påverkan liten jämfört med naturens
  - Överdriven försiktighet ger liten effekt och skapar andra risker och miljöeffekter.
  - Och resursslöseri.
  - Kostar miljarder - i onödan

Konflikten resursanvändning - Giftfri Miljö

- Användning av förorenad mark och avfall med ringa risk för hälsa och miljö
  - Ringa risk = 1/100 000 risk för att få skada för mest utsatt grupp.
  - Dessutom beräknar alla modeller försiktigt dvs. den reella risken är mycket lägre

Contra

- Ingen risk/överförsiktighet
  - Bl.a bakgrunds nivåer för utfasningsämnen
  - Skapar mer deponering, trafik, andra risker
  - och resursslöseri dvs. motarbetar klimatmålet

GIFTFRI MILJÖ

Halterna av ämnen som förekommer naturligt i miljön är nära bakgrunds nivåerna.

- Har starka förespråkare bland myndigheter
  - Kemikalieinspektionen
    - Har det som huvudmål
  - Naturvårdsverket
    - Giftfri miljö skall uppnås före användning
  - Riksdagen
    - Har tydliga och överförsiktiga formuleringar för Giftfri Miljö
    - Mer oprecisa formuleringar för resursanvändning

Ett starkt Giftfri Miljö mål

- Stimulerar till överförsiktighet i bl.a
  - Två remisser
    - » Förorenad mark
    - » Kriterier för användning av avfall i anläggningsarbeten
  - Jämte förslag/remisser för gruv- och mineralindustrin m.fl.

Går de igenom blir det katastrof för kommuner och företag

Resursanvändning

- Ingen statlig myndighet har detta som huvudmål
  - Boverket har det som ett av många bimål
- Resursanvändning har en undanskymd plats

Balans

- Balans finns i
  - Miljöbalken
- É *Alla som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd skall hushålla med råvaror och energi samt utnyttja möjligheterna till återanvändning och återvinning.*
  - EU
  - Miljödepartementet
  - Miljömålsrådet ?
  - NV 2003

NV:s balans 2003

- É Miljömålet öGod bebyggd miljö kan inte nås utan att vi även uppnår miljömålet öGiftfri miljö
- É Säkerställandet av en giftfri miljö måste ligga steget före, dvs miljöhänsyn väger tyngre än resurshänsyn då föroreningsrisken bedöms vara öej ringaö
- É Utnyttjande av örestmaterialö och avfall måste stimuleras. Resursaspekterna bör därför överväga om föroreningsrisken

Det känns som att NV av 2007/8 har övergett/ testat att överge denna balans

EU

- EU har hårda krav på hälsa och miljö
- Finns överförsiktighet även här bl.a i vattendirektivet
  - Kan få stora oönskade effekter
  - Ger stora utslag i moduleringar
- Men även balans
  - Avfallsdirektivet revideras till större fokus på
    - » Resursutnyttjande
    - » Avfallshierarkin

Avfallshierarkin

- Förebygga att avfall uppkommer
- Återanvändning
- Materialåtervinning
- Energiåtervinning
- Deponering

Svenska EnergiAskor anser

- Att Giftfri Miljömålet må prioriteras upp till Ringa Risk
- Därefter bör andra miljömål prioriteras
- NV:s balans från 2003 måste stödja
- Gift är en fråga om dos
- Det går att få en giftfri miljö till högre halter än bakgrunds nivåer
- Kunskaper finns - och skall förbättras

Förorenad mark

- Remiss med försiktighet i flera steg.
- Resultatet blir orimligt låga riktvärden.
  - Riktvärden tas i praktiken som gränsvärden
  - Den innebär en prioritering av deponering och trafik
  - Värdena är så låga att det ofta inte ens går att sanera
  - Kommer kostat städer och företag miljarder
- SvEA stödjer Sthlm Stads väl underbyggda kritik av remissen

Kriterier för användning av avfall i anläggningsbyggande.

- Svårtolkad remiss?
- Den anger ingen risk och därmed fri användning $\approx$ OK
- Inget om ringa risk och den helhetssyn som myndigheter skall bedöma.
  - De har bara kommit halvvägs till en handbok?!
- Andemeningen är dock att ingen risk skall användas för all användning utom där avfallet nyttjas som näringsämne och under tätskikt deponier.
- Drabbar alla askor.
- Kan komma kosta enskilt värmeverk ca 100 mkr/år

Max halter

	Pb	Cd	Hg	Zn	As
NV:s kriterier	20	0,2	0,1	120	10
SKS återföring till skog	300	30	3	7 000	30
Ringa risk grusväg	2 700	520	150	25 000	110
Ringa risk lämna kvar aska ytligt	1 500	60	60	25 000 (>50 000)	15

Psykologiskt problem:

- vem vill återföra askor till sina blåbär trots att det är ett bra tungmetal lneutralt kretslopp?
- När askan håller ca 100 ggr högre Cd-halter än vad vad som är tillåtet för att bygga väg med där det ej lakar ut?
- Utan askåterföring - inget uttag av biobränsleuttag i från skog (SKS krav)

14

Remisserna måste ändras i grunden

Svenska EnergiAskor anser att remisserna om förorenad mark och användning av avfall i anläggningsarbeten måste kompletteras med utredningar som bygger på:

- Helhetsyn
- Uttnyttjande av resurser
- Ringa risk för hälsa och miljö
...utan överförsiktighet

Då kommer det finnas bra underlag för diskussioner och handböcker